

BESZÁMOLÓ A TÁRSSZABÁLYOZÁSSAL
KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGRŐL
2016. JANUÁR 1. – 2016. JÚNIUS 30.

Tartalomjegyzék

1. Az MLE 2016. első félévben elvégzett, és a második félévre kitűzött feladatai 3
2. A szakértői bizottságok feladatai, összetétele, bizottsági tagok bemutatása..... 7

1.

Az MLE 2016. első félévben elvégzett, és a második félévre kitűzött feladatai

A 2016. évi első féléves időszakot is a korábbi évekre jellemző stabil társszabályozási rendszer és infrastruktúra jellemezte. A 2015. évre szóló éves beszámolókat elkészítettük, megtörtént a könyvvizsgálat is.

1.1. NMHH megkeresések, panaszos ügyek

A Magyar Lapkiadók Egyesületéhez 2016. első félévében egy társszabályozási ügyben érkezett panasz.

Irodánk szükség esetén felvilágosítást ad magánszemélyek, médiavállalkozások és szervezetek részéről főképpen telefonon érkező, társszabályozással kapcsolatos kérdésekre, megkeresésekre.

6x6 Taxi Kft. vs. www.hvg.hu

Az MLE-hez az NMHH-től 2016. március 2-án érkezett be a 6x6 Taxi Kft. képviselőjében dr. Rábai Zsolt ügyvéd levele (MN/39600-2/2015-MN/2000-6/2016.) a HVG Kiadó zRt. www.hvg.hu honlapján 2016. január 14-én „Tetszik vagy sem: viszi a piacot az UBER” címmel publikált cikk miatt.

A bejelentő a burkolt kereskedelmi közlemény közzétételét tiltó szabály (a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Smtv.) 20.§ (3) bekezdése) megsértését vélelmezte. A beadvány szerint az Uber rendszer bemutatásakor és méltatásakor a cikk olyan színben tünteti azt fel, mint ami e szolgáltatás terén egy „normális” személyfuvarozási alternatíva lenne. A híradásban nincs szó arról, hogy e tevékenység, illetve működés ellátása teljes egészében jogellenes. Ilyenformán ez „bújtatott reklámként is értelmezhető, a közönség számára azt a látszatot keltik, mintha ez a szolgáltatás nem lenne jogellenes.

Mivel a HVG Kiadó zRt. az MLE Magatartási Kódex rendelkezéseit magára nézve kötelező érvényűnek ismeri el, ezért Egyesületünk eljárta a bejelentés ügyében. A Szakmai Szervezet (MLE) elvégezte a beadvány előzetes vizsgálatát és a reá irányadó Magatartási Kódex rendelkezései alapján megállapította, hogy hiánypótlást követően tudja Panaszos beadványát érdemi elbírálás alá vetni. Kérte a Panaszost, hogy – a Magatartási Kódex rendelkezései szerint - vegye fel a kapcsolatot a médiatartalom-szolgáltatóval, s a válaszlevél másolatát, vagy, válasz hiányában, ezt a tényt hivatalos formában küldje meg. A kiadóval történt egyeztetés napját követően pedig – amennyiben nem jött létre közvetlen megállapodás – 8 napon belül fizesse be az eljárási díjat, hogy az MLE megkezdhesse a bejelentés elbírálását.

A hiánypótlásra 30 napos jogvesztő határidő állt Kérelmező rendelkezésére, mely határidő eredménytelenül telt el, ezért a Magyar Lapkiadók Egyesülete a Magatartási Kódex 25. § (3) bekezdése alapján a kérelmet további vizsgálat nélkül elutasította. A Kérelmező a Határozat kézhez vételét követően nem élt a fellebbezés lehetőségével.

1.2. MLE társszabályozási projektek, rendezvények, események, jogi és szakmai fellépések, egyéb projektek

A média- és hírközlési biztos hivatala az **önnyilkosságokról** szóló híreknek, tudósításoknak a médiában való megjelenéséről, e megjelenések esetleges hatásairól ajánlást dolgozott ki. Az ajánlásban foglaltak betartását az MLE havonta monitorozza tagjai és a Magatartási Kódex hatálya alá tartozó tartalomszolgáltatók körében és szükség esetén értesítést küld az érintett kiadóknak az ajánlásban foglaltak betartása érdekében.

Az MLE együttműködik a minden olyan, a nyomtatott és online médiát érintő kérdésben, mellyel felhasználók, fogyasztók, vagy más szervezetek keresik meg a Biztos Hivatalát.

- 1.2.1. A **Bankszövetség** beadványában, melyet **dr. Kastory Edina Média- és Hírközlési Biztosnak** küldött, kérte a biztos asszony fellépését az elektronikus és az írott sajtóban tapasztalható banktitkokat sértő nyilatkozatok kapcsán, valamint egyeztetést kért a médiatartalom-szolgáltatók szakmai érdekképviseleti szerveivel. **Dr. Kastory Edina** - erre vonatkozó biztosi hatáskör hiányában – továbbította a beadványt az MLE részére.

A Magyar Lapkiadók Egyesülete rendkívül fontosnak tartja a szakmai párbeszédet, és mint az online és print lapkiadói szakmai reprezentatív szakmai szervezete mindig is nagy hangsúlyt helyezett a szakmai egyeztetésre, a vélemények ütköztetésére, illetve a felmerülő vitás kérdések konstruktív, tárgyalások útján történő megoldására.

Ennek érdekében javasoltuk a Bankszövetségnek egy közös, a két jogi entitás nagy tapasztalatú, médiajoggal, bank-és pénzügyi joggal foglalkozó, illetve kommunikációs szakembereiből, újságírókból álló ad hoc munkabizottság felállítását. A munkabizottság lenne hivatva kidolgozni egy olyan ajánlást, mely értelmezi a banktitok fogalmát, megsértésének mibenlétét, illetve az információhoz jutás szabadságának viszonyát mindezekhez.

Álláspontunk szerint egy, az érintett felek által közösen kidolgozott és elfogadott ajánlás pro aktív megoldást jelent a felmerült kérdésben.

- 1.2.2. A közigazgatási szerződés előírja **átfogó ágazati vizsgálat** lefolytatását egy, a hivatal által jóváhagyott közérdekű témában. A 2016-os évre vonatkozóan benyújtottuk témajavaslatainkat a Médiatanács számára az előző évi éves beszámolóink keretében. (Isd. 1. számú melléklet)

- 1.2.3. Szervezetünk képviseltette magát a különböző, a médiával kapcsolatosan megrendezett **eseményeken, konferenciákon**. A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) elnökének tanácsadó szerve, a Gyermekvédelmi Internet-kerekasztal 2016. március 30-án műhelykonferenciát szervezett a gyermekek digitális felkészültségéről, a médiaértésről és a tudatos médiahasználatról.

A konferencia előkészítésében részt vett a MLE Jogi Bizottságának elnöke, a Kerekasztal tagja dr. Szilágyi Zsuzsanna. Koltay András, az NMHH Médiatanácsának tagja, a Gyermekvédelmi Internet-kerekasztal elnöke nyitotta meg a konferenciát, amely a 21. század egyik legfontosabb kompetenciájáról, a tudatos és biztonságos médiahasználatról szólt. Az NMHH gyermekvédelmi tevékenységének rövid ismertetését követően (Internet Hotline, Búvósvölgy Médiaértés-oktató Központ, a televíziók és rádiók felügyelete, a

szűrőszoftverek közzététele) a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) előadója a magánélet védelméhez és a magánélettel kapcsolatos adatok védelméhez való jogról tartott előadást.

AZ Alapvető Jogok Biztosának Hivatala arról a vizsgálatáról számolt be, amely a hazai médiaértés-oktatás helyzetét tárja fel. Az előadó beszámolt arról, hogy Magyarországon a Nemzeti alaptanterv ugyan megfelelően integrálja ennek a műveltségterületnek a fejlesztését, a helyi tantervekben azonban már kevésbé jelenik meg konkrétan ez a tananyag. Az ombudsmani hivatal szorgalmazza a NAT megújítását, ami elől az EMMI nem zárkózik el, ugyanakkor a minisztérium álláspontja az, hogy a változtatás még nem időszzerű.

A kulturális sokkról, valamint arról, hogy meghatározó ereje van a kultúrának arra nézve, hogy hogyan észleljük a világot tartott előadást az Óbudai Egyetem meghívott előadója.

A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács előadója gyakorlatias témát hozott a közönség elé, a cyber bullying kérdését elemezte, amellyel a legtöbb pedagógus eszköztelenül néz szembe. Az internetes zaklatás témájáról azért időszzerű beszélni, mert az iskolai zaklatások gyakran az online térbe kerülnek át, aminek az a következménye, hogy az iskolai erőszak nem áll meg az intézmény falai között, hanem az áldozat a nap 24 órájában kitett a zaklatóknak.

A téma pszichológiai aspektusát a záró előadás elemezte. Az online identitásban az a vonzó és egyben veszélyes, hogy egészen más milyennek láttathatják magukat a fiatalok, mint ami a valóság. A közösségi oldalak népszerűségét mutatja, hogy a 12-17 évesek mindössze 4%-a nincs jelen egyetlen közösségi oldalon sem.

Az MLE továbbra is elkötelezett híve a tudatos médiahasználatnak, a rendelkezésére álló eszközökkel (ilyen például az olvasásra nevelési program, a szövegértési versenyek) támogatja kompetens médiaértés elsajátítását. A tagvállalatai - ahogy eddig is - a jövőben is minden rendelkezésükre álló eszközzel igyekeznek távol tartani a kiskorúakat a káros tartalmaktól (felnőtt tartalmakra való figyelemfelhívás, korkarikák használata), támogatják a tudatos szülői odafigyelésre való folyamatos figyelemfelhívást, segítik a tudatos médiafogyasztás elterjesztését.

Az MLE, mint szakmai érdekképviseleti szerv fokozott figyelmet fordít a tudatos médiahasználat elsajátításnak terén betöltött szerepére. A média feladata, szerepe és befolyásolási képessége ezen a területén elvitathatatlan. Az MLE és tagvállalatai folyamatosan biztosítják az ezzel kapcsolatos kampányok számára megfelelő felületet. A társadalom különféle területein számos program fut párhuzamosan, egymás mellett, ezért indokolt a résztvevők munkájának, a best practice-nek az állam általi támogatásnak felvetése is.

1.3. Önszabályozás:

Az MLE 2015 eleje óta szoros együttműködésben dolgozik az önszabályozás hazai rendszerének kiépítésén a Főszerkesztők Fórumával (Korrektor). Az MLE és a Főszerkesztők Fóruma ebben az évben közösen kidolgozta - és az MLE a tagjainak elfogadásra ajánlja - az önszabályozás panasz eljárásának rendjét. A 2012 tavaszán megalakult, az eddigi legszélesebb körű hazai önszabályozási együttműködés, a Főszerkesztők Fóruma már korábban is célul tűzte ki az önszabályozási hagyományok hiányának felszámolását, az

intézmény elterjesztését eddig sajnos a közvélemény érdektelensége, vagy az intézmény létezése ismeretének a hiánya gátolta.

Az iparági szereplők egységes álláspontja, hogy mind az ön-, mind a társszabályozás tevékenységének előnyei (gyorsaság, hatékonyság) jelenleg nincsenek kihasználva. Ennek okai feltárása és az abból leszűrhető tapasztalatok elemzése segítséget nyújt ahhoz, hogy a társadalom szélesebb rétegei vehessék igénybe ezen eszközöket sérelmeik gyors, hatékony és költségtakarékos orvoslására.

Ennek egy része az MLE által előterjesztett, a társszabályozási eljárás egyszerűsítését szolgáló módosítási tervezet, mely a határidők folyását, illetve a hiánypótlási eljárás egyszerűsítését szolgálja.

Az MLE a Főszerkesztők Fórumával közösen újra életre kívánja kelteni a „Minőségi Újságírás” díjat. A díj odaítélésének szempontrendszerét a felkért zsűritagok maguk állapítják meg, a díjazás az aktuálisan szakmai szempontból legjobb, legtisztéletreméltóbb újságírói teljesítményekért jár. A minőségi teljesítmény személyhez kötődően azt jelenti, hogy a díjazott jelentős munkabefektetéssel valósította meg egy aktuális téma kiemelkedő feldolgozását és publikálását.

1.4. Szakmai/jogi tevékenység

Az MLE aktív résztvevője a Digitális Jólét Programja médiára vonatkozó része alakításának. Felismerve és támogatva azt, hogy a kialakítás és a végrehajtás során a Digitális Jólét Programja sikeréhez széleskörű párbeszédre, a kormányzat, a piaci szereplők, a szellemi, társadalmi és tudományos műhelyek, valamint a nyilvánosság együttműködésére és a kormányzat aktív szerepvállalására van szükség, az MLE aktív résztvevője a Digitális Jólét Programja médiára vonatkozó része alakításának.

A Digitális Jólét Programjának része a Digitális Gyermekvédelmi Stratégia. A Stratégia téziseinek véleményezését az MLE a Kerekasztalba delegált küldöttje útján továbbította az illetékesek felé.

2.

A szakértői bizottságok feladatai, összetétele, bizottsági tagok bemutatása

A Bizottság tagjainak kijelölése az MLE Közgyűlése által elfogadott, a tagok általi jelöltekből álló szakértői listáról történik az MLE Elnöksége által. Egy-egy bizottság három tagból áll, akként, hogy a tagok birtokában kell legyenek az adott témában a megfelelő szakértelemnek, és a Bizottság legalább egy tagja jogi végzettséggel kell rendelkezzen. Jogi szakértőnk a bizottságok jogász tagjaival együtt elkészítette a szakértői bizottság ügyrendjét, melyet az MLE Elnöksége fogadott el, majd a jóváhagyást követően valamennyi bizottsági tag megkapott.

2016-ban az MLE Elnökség határozata alapján az alábbi bizottságok működnek

Nyomtatott sajtótermékekre vonatkozó Bizottságok		
1	<i>Kiss László</i>	
	Dr. Réti László	elnök
	<i>Somodi Géza</i>	
2	Dr. Nehéz-Posony Márton	elnök
	<i>Osváth Sámuelné</i>	
	<i>Tóth Ildikó</i>	
Internetes sajtótermékekre vonatkozó Bizottságok		
1	<i>Dr. Polyák Gábor</i>	
	Dr. Rózsa Anett	elnök
	<i>Nagy N. Péter</i>	
2	<i>dr. Juhász Gábor</i>	
	Dr. Hümpfner Viktória	elnök
	<i>Kiss László</i>	
Lekérhető médiaszolgáltatásokra vonatkozó Bizottságok		
1	dr. Juhász Gábor	elnök
	<i>Gedei Norbert</i>	
	<i>Dr. Huszák Balázs</i>	
2	<i>Bujdos Attila</i>	
	<i>Somodi Géza</i>	
	Dr. Polyák Gábor	elnök

1. számú melléklet: Javaslat átfogó ágazati vizsgálatokra

A Magyar Lapkiadók Egyesülete (MLE) Nemzeti Média- és Hírközlési Hatósággal kötött szerződésének 2.2. pontja szerint a társszabályozás keretében átfogó ágazati vizsgálatot folytat le, az alábbiak szerint:

“A rögzített személyi kör 2.1. és 3. pontban megjelölt felhatalmazás keretébe tartozó tevékenységére, magatartására irányuló átfogó ellenőrzését, a Szakmai Szervezet által önállóan meghatározott tárgykörökben és ütemezés szerint;”

A rögzített személyi kör:

- kifejezett nyilatkozattal a Magatartási Kódex hatálya alá tartozó médiatartalom szolgáltatók.

Tárgykör:

- az Smtv. 14. § (2) bekezdésének, a 16. §-ának, 17. §-ának, 19. § (3) és (4a) bekezdésének felügyelete a nyomtatott és az internetes sajtótermékek esetében;
- az Smtv. 20. § (1)-(3) bekezdéseinek felügyelete a nyomtatott és az internetes sajtótermékek esetében;
- az Smtv 14. §-ának, 16. §-ának, 17. §-ának, 19. § (2) és (4a) bekezdésének felügyelete a lekérhető médiaszolgáltatások esetében;
- az Mttv 10.§ (7)-nak felügyelete a lekérhető médiaszolgáltatások internetes honlapja tekintetében;
- az Mttv. 11. §-ának felügyelete a lekérhető médiaszolgáltatások tekintetében;
- e Kódex I. Rész IV. Fejezetében szereplő tényállásokkal kapcsolatos normasértés esetén
- az Smtv. 20. § (1)-(3) bekezdéseinek felügyelete a nyomtatott és az internetes sajtótermékek tekintetében;
 - kereskedelmi közlemények elkülönítése a szerkesztett tartalmaktól
 - burkolt kereskedelmi közlemények tilalma
 - kereskedelmi közlemények könnyű felismerhetősége

Fenti irányelvek és tárgykörök minden általunk javasolt vizsgálati témában adottak.

1. SZÁMÚ JAVASLAT: A VIZSGÁLAT TÉMÁJA – INTERNETES ZAKLATÁS

Fentiek értelmében az MLE az alábbi tematika alapos vizsgálatát javasolja 2016-ban:

Internetes zaklatás

Internetes zaklatásról (cyber bullying) szóló tudósítások megjelentetése a médiában, a szülők, pedagógusok figyelmének a felkeltése. Az elmúlt időszakban Magyarországon is megindult az útkeresés annak érdekében, hogy a sértetteket megvédjük a névtelen, arctalan zaklatástól. A médiában is számos kampány folyt, figyelemfelhívó cikkek, tanulmányok sora jelent meg, szakemberek számos konferencián vitatták meg a megelőzés, illetve a védekezés lehetséges eszközeit.

A kutatás egyik központi témája annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy meg lehet-e egyáltalán előzni az internetes zaklatást, van-e hatékony a védekezés ellene, és ha igen melyek ezek - a médiarendelkezésre álló – eszközök? A kutatási másik iránya arra a kérdésre igyekszik választ adni, hogy mennyiben ültethetők át a más országokban alkalmazott megelőzési módszerek, létezik-e egyáltalán az internetes zaklatás ellen ún. best practice?

I. A vizsgálatról bővebben

1.) A zaklatás különböző módjai, a zaklatás során előforduló módszerek:

A megfélemlítés és zaklatás jelensége nem új keletű, sok felnőtt még most is fel tudja idézni, hogyan piszkálták osztálytársai gyermekkorában. Míg a "hagyományos" megfélemlítés és piszkálás alatt a játszótéren és az iskolában elszenvedett szóbeli és fizikai bántalmazást értjük, köszönhetően az internetnek és az ehhez használt eszközöknek, a zaklatás nem áll meg az iskolaudvarban, hiszen mára mindez tovább folytatódik az online felületeken is.

A Kaspersky Lab és a B2B International kutatása alapján kiderül, hogy a szülők közel negyede érzi úgy (22%), hogy nem tudja figyelemmel kísérni gyermeke online tevékenységét, és közel a fele (48%) aggódik amiatt, hogy gyermeke kiberzaklatással szembesülhet. Köszönhetően az online közösségi oldalak (pl. Facebook, Instagram, Twitter) feltarthatatlanul növekvő népszerűségének, életünk online és offline részei egyre inkább összefonódnak. Ebből következik, hogy mára a zaklatás nem fejeződik be a játszótér vagy az iskola elhagyásával.

Csakúgy, mint a gyermekek önvédelemre való tanítása, az sem kevésbé elhanyagolható, hogy megtanítsuk nekik a technológia felelősségteljes használatát. David Emm, a Kaspersky Lab biztonsági kutatója szerint: "a gyermekek empatikus érzékét fejleszteni kell az internetes kommunikáció során csakúgy, mint az életben. Ez pedig csökkentheti annak a valószínűségét, hogy részt vegyenek számítógépes bűnözésben vagy internetes zaklatásban. Továbbá az is fontos, hogy már a korai éveikben megértsék, néhány online tevékenység is lehetséges veszélyforrást jelenthet".

Bár az internetes zaklatás nem jár fizikai erőszakkal, kutatások bizonyítják, hogy az online zaklatás még intenzívebb, mint a hagyományos megfélemlítés, az alábbi okok miatt:

- **Anonim.** Mivel az internetes zaklatás arctalan maradhat az anonim internetes környezetben, így nehezebb megállapítani és bebizonyítani, végső soron ki is a felelős. Ez azt is jelenti, hogy a zaklatók kevésbé hozhatók összefüggésbe az okozott sérülésekkel és a következményekkel, amiket maguk után vonnak.
- **Nehéz a menekülés.** A legtöbb ember ma már rendelkezik internet hozzáféréssel, és az összes megalázó online felületen lévő információ elméletileg bármikor, bárki számára elérhető.
- **Állandó elérhetőség.** Egyre nehezebb elmenekülni a támadások elől, mert az áldozatok számítógépeken és okos telefonokon keresztül mindig és mindenhol elérhetőek.

A probléma nagy része manapság az, hogy a szülők csak ritkán vannak tudatában a gyermekeiket érintő internetes zaklatásoknak, mivel az esetek többségében a gyerekek nem is beszélnek róla. Minél többet tudunk meg a zaklatásról, annak okairól és lehetséges módjairól a mai társadalomban, annál inkább képesek leszünk megakadályozni ezeket.

2.) A netes zaklatás hatásai nagyon is valóságosak

A jelenség sokféle formában elképzelhető, és a tanárok és szülők egy része nem is mindig érti pontosan, mi ezzel a gond - hiszen ami az interneten történik, az nem a valóságban történik, azt csak figyelmen kívül kell hagyni, ki kell kapcsolni a gépet, ki kell menni focizni a friss levegőre és kész. Sajnos azonban az online zaklatás káros hatásai nagyon is valóságosak: szorongást, depressziót, önbántalmazó viselkedést okozhat és ritka, de súlyos esetekben még öngyilkossághoz is vezethet. Jó lett volna azt hinni, hogy mindez csupán Amerikában "divat", és Magyarországra ez nem fog begyűrűzni, a mi gyermekeinket ez nem fogja érinteni. Az amerikai felmérések valóban ijesztő számokat mutatnak: a gyerekek közel 43 százalékát zaklatták már online, vagyis minden harmadik gyerek biztosan áldozatul esett már hasonlóknak.

A diákok 70 százaléka volt már szemtanúja internetes zaklatásnak, és bár a megkérdezett gyerekek 68 százaléka szerint a cyber bullying komoly probléma, a szemtanúk 90 százaléka mégsem csinált ellene semmit. A lányok zaklatása gyakoribb, ők a fiúkhoz képest kétszer akkora eséllyel válnak áldozattá, és ami a legijesztőbb: az áldozatok körében az öngyilkossági kockázat 2-9-szeresére nő.

Az elmúlt években azonban már Magyarországon is megjelent a zaklatásnak ez a formája. A felmérések szerint a 10 éves gyerekek 97 százaléka naponta használja az internetet ma Magyarországon, ők a korukból fakadóan fel sem fogják, egy-egy intimebb kérdés mire irányul. A nagyobbak 99 százaléka pedig naponta több órán át használja a közösségi oldalakat.

A Vodafone felkérésére a YouGov által elvégzett európai felmérés szerint, a kamaszok közel egyötöde (18%) esett már áldozatul internetes zaklatásnak, és 41%-uk depressziósnak és tehetetlennek érezte magát miatta. 26%-uk érezte úgy, hogy magára hagyták, 18%-uk fejében pedig még öngyilkos gondolatok is megfordultak, 43 %-uk pedig úgy érzi, hogy ez nagyobb problémát jelent a fiatalok számára, mint a kábítószerrel való visszaélés. (forrás: Vodafone Magyarország)

3.) Kik zaklatnak kiket, és főleg mit lehet tenni ellene?

Az online bántalmazás témakörébe különféle dolgok tartoznak. Ilyenek:

- a bántó üzenetek Facebook-on, gyűlölködő tweetek,
- bántó, lekicsinylő vagy fenyegetést tartalmazó kommentek blogokon vagy képmegosztó oldalakon,

- kompromittáló fotók nyilvánosságra hozása másokról vagy az ezzel való fenyegetőzés,
- pletykák vagy intim részletek, titkok terjesztése, kibeszélése,
- esetleg dedikált gyűlöletoldal létrehozása valaki ellen.
- Ide tartozik emellett a személyazonosság ellopása, ami nem csak a hitelkártya-adatainkat jelenti, hanem például azt is, ha valaki elfelejti lezárni a gépét vagy feltöri a jelszavát, és utána mások az ő nevében küldözgetnek üzeneteket (mondjuk trágár e-maileket a szerelmének vagy az iskolaigazgatójának).

Az online, több szereplős játékok is alkalmat adnak visszaélésekre. A cyberbullying első ránézésre tipikusan kamasz problémának tűnik, ugyanakkor fontos tudni, hogy a tapasztalatok szerint sajnos az sem ritka, hogy felnőttek zaklatnak gyerekeket az interneten keresztül.

4.) Arc és együttérzés nélkül

A felmérések szerint az online zaklatás már hazánkban is gyakoribb a klasszikus, offline iskolai bántalmazásnál. Az interneten ráadásul gyakran olyanok is bántalmazóvá válnak, akik a valóságban nem lennének azok. Ennek több oka is van: amikor bántanánk valakit, gyakran megsajnáljuk és empátiát, együttérzést érzünk iránta, ha látjuk, hogy rosszul esik neki, szenved vagy sír. Személyes találkozó során részben ezért is nehezebb kegyetlenkedni.

Ezzel szemben, ha a neten szemétségeket írok valakiről vagy valakinek, akkor nem látom a reakcióit. Így a bántalmazó félben sokkal kisebb eséllyel és később támad fel az áldozat iránti empátia (ha egyáltalán), vagyis sokkal kíméletlenebb tud lenni, mint személyesen.

A netes zaklatást természetesen megkönnyíti az anonimitás is, vagyis az, hogy nevünk és arcunk elhallgatásával, álneven vagy hamis adatokkal is jelen lehetünk a világhálón. Így értelemszerűen kisebb eséllyel szembesülhet büntetéssel a bántalmazó, mint ha személyesen zaklatna valakit. A felmérések szerint az online bántalmazottaknak nagyjából a felének fogalma sincs zaklatója kilétéről.

Azt nagyon fontos elmondani, hogy az internetes zaklatásnál az áldozat hiába vált osztályközösséget, iskolát, költözik más városba, a zaklatás folyamatosan követi.

5.) Tipikus szerepek

Bár a cyberbullying sokban különbözik a "valódi" bántalmazástól, az elkövető és az áldozat tipikus személyiségjegyei hasonlítanak az offline szereplőkére. Vagyis az áldozatok tipikus esetben alacsony önbizalommal és kevés barátal rendelkező, félnék, szorongó kamaszok.

Gyakrabban válnak áldozattá azok, akik sok információt osztanak meg magukról a neten, sokat csetelnek. A heteroszexuális fiúkhoz képest több zaklatás éri a lányokat és a homoszexuálisokat.

A zaklató, bántalmazó többnyire agresszív, szabályszegő, esetükben gyakoribbak a viselkedészavarok, a depressziós tünetek, illetve az alkohol- vagy droghasználat is. Jellemzően népszerű, társasági emberek, ugyanakkor családi hátterük gyakran rendezetlen, esetleg otthonukban épp őket bántalmazzák.

Ugyanakkor nagyon fontos észben tartanunk, hogy ez csupán a statisztika - vagyis nem jelenti azt, hogy ha egy kamasz a való világban társasági ember, vannak barátai és sok az önbizalma, vagy éppen

viszonylag kevés időt tölt a gép előtt, akkor majd biztosan nem fogják zaklatni. Ugyanúgy, ahogy az offline bántalmazás esetekben, így itt is bárki válhat áldozattá.

6.) Komolyan kell venni!

A bántalmazás, zaklatás depressziós tüneteket, szorongást és öngyilkossági gondolatokat okoz. Ez ugyanúgy igaz az offline és az online verzióra is. A legsúlyosabb tüneteket értelemszerűen azok a fiatalok mutatják, akiket online és offline is zaklatnak, de a "csak" interneten történő bántalmazást is nagyon komolyan kell venni. Bár a szülő számára esetleg nehezen érthető, miért annyira fontos, hogy ki mit ír a Facebook-ra, az online szekálás jobban fáj, mint hinnénk.

A kutatások szerint a szorongás, félelem, düh és frusztráció következtében az áldozatoknál depresszió, öngyilkossági gondolatok és önbántalmazó viselkedés alakulhat ki (az önbántalmazás a belső feszültség oldásával átmeneti megnyugvást okozhat - ide tartozik például a csukló bőrének megvagdósása vagy cigarettacsikk bőrön elnyomása stb.). Az utóbbi időben néhány évente a médiában is találkozhatunk olyan esetekkel, amikor a cyberbullying áldozata öngyilkosságot kísérelt meg vagy követett el.

7.) Tétlenül nézzük!

Sajnos az áldozatok ritkán kérnek segítséget a környezetüktől. Ennek néha az az oka, hogy szégyellik a történeteket, máskor az, hogy úgy érzik, mások nem értenék meg a problémájukat. A szülők mai generációja még offline töltötte a kamaszkorát, és valóban nehéz időnként együtt érezni egy olyan problémával, amivel mi magunk sohasem szembesültünk. Ezért sok szülő, de gyakran a tanárok, az iskola és a rendőrség is viszonylag könnyedén veszi a dolgot, és elintézik azzal, hogy "mit törődsz vele". Hát nem? Netezzen kevesebbet a gyerek és kész.

Vagy amitől a fiatalok a legjobban rettegenek, hogy a szülők elzárják őket az internet használatától, az online léttől, ami számukra egyenlő a „megsemmisüléssel”, ezért inkább nem is próbálnak segítséget kérni.

A kortárs szemlélők, vagyis maguk a kamaszok is nagyon ritkán tesznek valamit a zaklatás ellen, ha a szemtanú szerepébe kerülnek - például látják, hogy valaki Facebookon trágár, igazságtalan pletykákat terjeszt egy ismerősükről, vagy a nevében posztolgat. Ennek részben ugyanaz az oka, ami a bántalmazást is elősegíti, vagyis az, hogy nem látják az áldozat szenvedését, így kevésbé tudnak együtt érezni vele. További oka, hogy gyakran nem tudják, kihez lehetne fordulni - utcai verekedés során még csak észébe jut az embernek, hogy a rendőrt kell hívni, de kit kell hívni, ha valakit a neten bántanak?

Emellett a közbelépés ellen hat az úgynevezett szemlélődő-effektus, vagyis az a pszichológiai jelenség, hogy ha egyedül látok egy balesetet, akkor jó eséllyel odamegyek segíteni, de ha százan látjuk, akkor senki sem megy oda: mindenki a másiktól várja, valaki majd úgyis segít. A netes zaklatások egy része az internet teljes közönsége előtt történik, és ez felerősíti az előbbi, "valaki más majd segít"- hatást, aminek gyakran az a vége, hogy senki nem tesz semmit.

8.) A média (nyomtatott és online sajtó) szerepe a szülők edukációjában, a tényleges és potenciális áldozatoknak szóló segítségnyújtás módjait bemutató kampányokban.

2. SZÁMÚ JAVASLAT: A VIZSGÁLAT TÉMÁJA – TÖRTÉNELMI EGYHÁZAK

A történelmi egyházak médiabeli megjelenése, figyelemmel az egyházak és a hittételek kritikája és véleménynyilvánítás szabadságának alapjogi intézménye kapcsolatára.

I. A vizsgálatról bővebben

„A mindenkori közszolgálati média a vallásokhoz nem semleges módon áll hozzá. A szabályozás abból indul ki, és erre jó okai vannak, hogy a vallások értéket képviselnek a társadalomban, és így a vallásos közösségek speciális, tájékoztatás iránti – a profitorientált média által jobbra figyelmen kívül hagyott – igényeit ki kell szolgálni. E felfogásba nem csak, hogy e közösségek sértegetése nem fér bele (pl. a közmédia vélemény-műsoraiban), hanem éppen ellenkezőleg, a komoly társadalmi jelenléttel bíró egyházak bemutatása az intézmény törvényben előírt feladata (ami persze nem zárja ki az egyházak működésének bírálatát sem). A vallások társadalmi szerepén és kezelésén túl pedig itt van a szólásszabadság saját magában is éppen eléggé súlyos kérdése. A szólásszabadság az európai demokratikus identitás, a nyugati kultúra alapvető építőkövei. Ugyanakkor az emberi méltóság tisztelete, a tolerancia, egymás megbecsülése szintén az európai kultúra alapjai közé tartozik. Az egyes államok, ha ezek az értékek és a szólásszabadság egymással ütközik, különböző módokon és eredménnyel határozzák meg azok egyensúlyát, azaz nincs a szólásszabadság kérdéseiben homogenitás.” (Koltay András:

<http://mediahorizontblog.hu/blog/a-szolasszabadsag-nem-engedely-arra-hogy-hulye-legyel>

(2015. márc. 23.)

Hol van a határa a véleménynyilvánításnak az egyházak és a hittételek (jogszerű) társadalmi kritikájának és hol kezdődik a vallásgyalázás? A vallások, vallási szereplők, hittételek védelme a szólásszabadság legősbibb korlátja Európában illetve a nyugati típusú jogrendszerekben is.

Ennek a kérdésnek a kutatása 2016-ban aktuálisabb, mint valaha: szimbólumhatár volt-e 2015. január 7-e, a Charlie Hebdo szerkesztősége elleni terrortámadás. Vagy azoknak van igaza, aki annak a véleményüknek adnak hangot, hogy évek óta ismert, hogy a karikatúrák léte folyamatosan mélyíti az ellentétet a szólásszabadság élharcosai és a vallási fundamentalisták között? Az Egyesült Államokban a demokrácia és a szólásszabadság őshazájában például nem terjed ki mindenre: a vallási érzelmek megsértését például nehezen tűri az amerikai társadalom.

Ki lehet-e és kell-e kijelölni jogszabályi rendelkezésekkel a szólásszabadság határait, vagy elegendő a társadalom egészséges ösztöneire, évszázadok alatt kialakult erkölcsi hagyományokra hagyatkozni?

A kutatás azt kívánja bemutatni, illetve értékelni, hogy miként ábrázolják a hazai nyomtatott és online médiában az egyházakat, vallási és hitbéli kérdéseket.

3. SZÁMÚ JAVASLAT:

A VIZSGÁLAT TÉMÁJA – KÖZSZOLGÁLATOT TELJESÍTŐ SZEMÉLYEK MÉDIÁBAN VALÓ MEGJELENÉSE

Nyilvános helyen, vagy közterületen szolgálati kötelezettségét teljesítő, vagy munkát végző személy (rendőr, tűzoltó, katona, katasztrófaelhárító stb.) közszereplőnek minősül-e vagy sem, róla engedély nélkül készíthető-e és nyilvánosságra hozható-e felvétel? Az ellentmondásos jogi helyzet média szempontú vizsgálata az Alkotmánybíróság 28/2014 (IX.29) számú és a Kúria 1/2015-ös jogegységi határozata nyomán. Változott-e a médiában való megjelenése a közzolgálatot teljesítő személyeknek az AB határozatát, és a Kúria jogegységi határozat óta eltelt majd egy évben? Változik-e, és ha igen milyen irányban a társadalmi megítélése a közzolgálatot teljesítő, vagy munkát végző személyeknek, ha munkájukról arcuk kitakarása nélkül tudósíthat a média?

II. A vizsgálatról bővebben

A 28/ 2014-es AB határozat következtében - ami kimondta, hogy rendőrök hozzájárulása nélkül is nyilvánosságra hozható az intézkedésről készült felvétel, ha az nem öncélú -, lépéskényszerbe került a Kúria, néhány hónappal később teljes jogegységi határozatban (1/2015) semmisítette meg a 2012-es jogegységi döntését, ami kimondta, hogy a rendőrök (szolgálati tevékenységet ellátó, vagy munkát végző személyek) még szolgálatuk teljesítése közben nyilvános helyen sem közszereplők, ezért róluk felvétel csak a hozzájárulásukkal készíthető.

A 2012-es jogegységi döntés hatályon kívül helyezése után a Kúria álláspontja szerint egyedileg kell kezelni és értékelni az ilyen típusú személyiségi jogi pereket. Más szóval a Kúria határozata nem mondhatja ki azt, hogy lehet engedély nélkül felvételt készíteni az intézkedő rendőrökről, de azt sem mondhatja ki, hogy nem lehet, esetenként külön-külön kell megkeresni az egyensúlyt a rendőr magánéleti jogai és a közélet indokolt érdekei között.

A kérdés tehát az, hogy köteles-e túrni a közterületen tartózkodó és intézkedő rendőr –mint az állam képviselője -, hogy külön hozzájárulása nélkül róla felvétel készüljön és kerüljön nyilvánosságra?

A kutatás (ágazati vizsgálat) kétirányú:

- egyrészt vizsgálja azt, hogy változott-e az AB határozat, illetve a Kúria jogegységi döntése nyomán az intézkedő rendőrök megjelenítése a médiában (továbbra is kitakarásra kerül-e az arcuk vagy sem)?
- Mennyiben befolyásolja a közhatalom képviselőinek a társadalmi elfogadottságát az a tény, hogy felismerhetetlenné téve jelenhetnek meg a médiában?

4. SZÁMÚ JAVASLAT: A VIZSGÁLAT TÉMÁJA – SZEMÉLYISÉGI JOGOK, KÉPMÁSSAL VALÓ VISSZAÉLÉS ÉS A KÖZÖSSÉGI OLDALAK

A Személyiségi jogok, képmással való visszaélés az új Polgári Törvénykönyv személyiségi jogi szabályai tükrében: szabadon felhasználhatóak-e a média számára a nyilvános közösségi oldalakon található felvételek?

Továbbra is gondot okoz a sajtó mindennapi munkájában, hogy miközben a közösségi média mára már az első számú hírforrássá vált, teljesen esetleges az ott fellelhető képek és információk használatának megítélése. (Pl.: Bruce Willis gyermekének Budapesten készült Twitter-fotója, amely a nemzetközi sajtóban komoly összeget ért volna, teljesen ingyenesen hozzáférhető volt, míg más esetekben szankciók fenyegetik a médiumokat.)

A Facebookon és hasonló közösségi oldalakon felbukkanó fotók, audiovizuális tartalmak használata egy sor etikai és jogi kérdést vet fel, és amennyiben egy átfogó vizsgálat a legfontosabb és leginkább releváns szempontból (pl. az érintettek védelme felől közelítve a témát) megvizsgálná a kérdést, egy sor általános irányelv születhetne.

A közösségi oldalakat leggyakrabban az áldozatok és az elkövetők feltérképezésére használja a sajtó, általában – persze, nem mindig - betartva a személyiségi jogok védelmének szabályait, de gyakran előfordul, hogy egy érintett, vagy hozzátartozó által jóváhagyott fotóról a megjelenéskor derül ki, hogy jogtulajdonosa van, vagy létezik olyan személy, aki nem járult volna hozzá a közléshez. Az általános irányelvek segíthetnék a sajtót mindennapi munkájában és az ilyen esetek megelőzésében.

A közhiedelemmel ellentétben a fotót készítő (a szerzői jog jogosultja) nem veszíti el a jogait a felvételei felett, ha feltölti őket a Facebookra. Ezt a FB felhasználási szerződése le is írja. Megosztani lehet? Bizonyos feltételekkel igen, de ezt a fotó feltöltője szabályozza az adatvédelmi beállításaiiban. Ha engedélyezi a megosztást, akkor meg lehet osztani, de letölteni és felhasználni se a Facebookon, se az internet egyéb oldalain nem lehet.

A kutatás arra irányul (anonim módon), illetve arra kívánja felhívni a figyelmet, hogy a médiában megjelenő felvételek jogtisztasága az elmúlt évek során hogyan alakult. Változott-e pozitív irányban az a fent említett és súlyosan jogsértő magatartás, miszerint az internetre feltöltött felvételek szabadon felhasználhatóak, jobb esetben a forrás megjelölésével?

Észrevehető-e és ha igen, milyen változást generált az új Polgári Törvénykönyvnek az a rendelkezése, miszerint 2014. március 15-e óta már a felvétele elkészítéséhez is hozzájárulás szükséges, nemcsak a nyilvánosságra hozatalhoz?

III. A vizsgálatról bővebben

A vizsgálat végére átfogó képet kívánunk kapni egyrészt arról, hogy mennyire ismert a probléma a közösségi oldalak látogatói, felhasználói, valamint a sajtóban dolgozók körében.

Másrészt célunk az is, hogy a kiválasztott médiumok példáján keresztül képet kapjunk arról, hogy a kiadók mennyiben készültek fel e probléma megjelenésére és kezelésére.

További célként fogalmazzuk meg, hogy az eddigi esettanulmányok tapasztalatait összegezzük, és hozzáférhetővé tegyük, és ezáltal segítsük a sajtóban dolgozókat még időben felismerni a közléssel járó esetleges veszélyeket, és elkerülni azokat.

Fontos ezen túl a trendek azonosítása, a közös gondolkodás elindítása, a szemléletformálás.

Mindezek eléréséhez a vizsgálat célcsoportját a szerkesztőségek és kiadók munkatársai – újságírók, jogászok, marketingesek -, és a közösségi oldalak felhasználói, az azokra feltöltők alkotják. Vizsgálatunk két irányban készül. Tapasztalataink szerint ugyanis a társadalom és a szakma ebben a tekintetben rosszul informált, véleménye esetleges és ellentmondásos.

Egyrészt megvizsgáljuk tehát, hogy a közösségi oldalakat használók, és az azokra különféle anyagokat feltöltők találkoztak-e már a problémával, elgondolkodtak-e a saját kötelezettségeiken és mások felelősségén, mi a véleményük a sajtó által eddig alkalmazott megoldásokról (esettanulmányok tapasztalatai).

Másrészt, vizsgálatunk kiterjedne a sajtóban dolgozóknak a kérdéshez, problémához való viszonyulására. Összegezni kívánjuk kérdéseiket, problémafelvetéseiket. A megoldási lehetőségek bemutatása révén a közösségi sajtót és internetet e célra kiemelten használó fiatalok kiszolgáltatottságának csökkentésében nyújthat a vizsgálat segítséget.

Szándékunk szerint vizsgáljuk még a jogi szabályzást, az abban történt változásokat, kiemelnénk és hozzáférhetővé tennénk az érvényes előírásokat.

A vizsgálat alapot szolgáltat ahhoz, hogy a jövőben elősegítse:

- az orientációt minden fél részére
- jogtiszta anyagok megjelentetését
- javaslatok, ajánlások kidolgozását.

Vizsgálendő témakörök:

- Tisztában vannak-e a fotókat, videókat, egyéb más anyagokat feltöltők a kötelezettségeikkel és lehetőségeikkel?
- A szerkesztőségi/kiadói munkatársak: tisztában vannak-e azzal, hogy milyen szerzői jogi problémákkal találkozhatnak?
- A kiadók és az érintett közösségi oldalak Általános Szerződési Feltételei, valamint a külső információk, anyagok felhasználására vonatkozó egyedi szerződésai mennyiben térnek ki e probléma még a közlés előtti, lehető legteljesebb kiküszöbölésére.
- Az új PTK tükrében a jogi változások vizsgálata, a vonatkozó előírások kigyűjtése.
- MTI fotók felhasználásával kapcsolatos tisztázandó kérdések.
- A vizsgált médiumoknál történt esettanulmányoknak, azoknak a példáknak a kiemelése, melyek a témát általános szinten jellemzik, és az ezekből levonható tanulságok

Kutatási célcsoport

- internetes oldalakra feltöltők, közösségi oldalak felhasználói, látogatói
- szerkesztőségi/kiadói munkatársak – újságírók, szerkesztők, marketingesek, jogászok